



# ALL IN

## Orodje za analizo

---

Priložnosti in ovire za  
vključujoče izobraževanje  
odraslih

# VSEBINA

Uvod	3
Vprašanja in odgovori o uporabi orodja in kako nadaljevati, ko ga dokončate	5
Vprašalnik	8
1. Analiza ciljne skupine in trga – struktura ključnih deležnikov/mapiranje mreže	9
2. Analiza potenciala	11
3. Samoanaliza	12
Priloga 1: Predloga za mapiranje mreže	15
Priloga 2: Kontrolni seznam za načrtovanje vključujočih tečajev	16
Priloga 3: Smernice za izboljšanje inkluzije v centrih za izobraževanje odraslih s kriteriji na osnovi dokazov	18
Viri	23



# UVOD

Projekt ALL IN je namenjen spodbujanju inkluzivnega izobraževanja odraslih s pomočjo analize in prenosa modelov dobrih praks v skladu s cilji Konvencije ZN o pravicah invalidov. Projekt je namenjen izobraževalcem odraslih, ki delajo z ljudmi z invalidnostmi, torej tistimi z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi, intelektualnimi ali senzoričnimi okvarami, ki v interakciji z različnimi ovirami lahko ovirajo njihovo polno in učinkovito sodelovanje v družbi na enak način kot ostali. Ključni dejavnik modela ALL IN je sodelovanje med ljudmi z invalidnostmi, ustreznimi institucijami in mrežami ter projektnimi partnerskimi organizacijami.

Eno glavnih načel izobraževanja odraslih je zagotoviti dostop in priložnosti za vseživljenjsko učenje za VSE odrasle, vendar se številne prikrajšane in diskriminirane skupine še vedno srečujejo s številnimi nepremostljivimi ovirami, ko gre za sodelovanje v programih in tečajih za izobraževanje odraslih. To še posebej velja za osebe s posebnimi potrebami.

Skozi čas strukture, politike in procesi v ustanovah za izobraževanje odraslih niso uspeli nasloviti potreb ljudi z invalidnostmi in so jih zato nenamerno izključile iz sodelovanja v njihovih programih in tečajih.

Do danes je 186 držav in Evropska unija podpisalo in ratificiralo Konvencijo o pravicah invalidov, ki ljudem z invalidnostmi priznava temeljne človekove pravice do polne udeležbe v družbi in njenih institucijah – vključno z njihovo pravico do vseživljenjskega izobraževanja in učenja:

*Države pogodbenice zagotovijo, da imajo osebe z invalidnostmi dostop do splošnega terciarnega izobraževanja, poklicnega usposabljanja, izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja brez diskriminacije in na enaki podlagi kot drugi. V ta namen države pogodbenice zagotovijo, da se osebam z invalidnostmi zagotovi razumna prilagoditev. (CRPD člen 24/5)*



Da bi sledile navodilom Konvencije, morajo organizacije za izobraževanje odraslih identificirati in odpraviti ovire, ki ljudem z invalidnostmi onemogočajo sodelovanje v programih za izobraževanje odraslih in vseživljenjskega učenja. To bo zagotovilo dostop za vse učence (z ali brez invalidnosti), hkrati pa bo spodbudilo stalen razvojni proces, ki bo obravnaval in vključeval vse člane organizacije kot opolnomočene soustvarjalce v procesu.

V tem smislu lahko inkluzijo razumemo ne le kot vodilno načelo, ki omogoča sodelovanje marginaliziranih skupin, ampak tudi kot organizacijsko strategijo za spodbujanje napredka in razvoja.

**Ko inkluzija deluje – ker jo podpirajo viri in osebje – potem opolnomoči tako študente z invalidnostmi kot tudi vrstnike. (Molina, Christou, 2009, str. 43).**

Orodje za analizo ALL IN za samoocenjevanje, predstavljeno v tem dokumentu, bo sodelujočim organizacijam za izobraževanje odraslih služilo pri izvedbi regionalne analize in lastne notranje analize glede trenutnega stanja v zvezi z inkluzijo v njihovi organizaciji in okoliškem operativnem ekosistemu. Po opravljenem ocenjevanju bo orodje organizacijam za izobraževanje odraslih pomagalo pri določanju najboljše uporabe prihodnjih virov (t.j. človeških, finančnih, materialnih) ali prihodnjih naložb za naslavljanje in spodbujanje inkluzije v njihovih organizacijah.



# VPRAŠANJA IN ODGOVORI O UPORABI ORODJA IN KAKO NADALJEVATI, KO GA DOKONČATES

## ČEMU JE ORODJE NAMENJENO IN KAKO GA UPORABLJATI?

To orodje je predstavljeno v obliki vprašalnika, ki služi organizacijam za izobraževanje odraslih in drugim institucijam, ki jih zanima uvedba inkluzivnega izobraževanja. Na prvi stopnji lahko organizacije analizirajo svoj položaj in pregledajo regionalni kontekst, v katerem delujejo, da prepoznajo ovire, ki omejujejo izvajanje inkluzivnih programov in tečajev v izobraževanju odraslih. Orodje ALL IN je sestavljeno iz štirih razdelkov: 1.) sklop vprašanj, na katera je treba odgovoriti čim bolj podrobno; 2.) predloga za mapiranje mreže za mapiranje in dokumentiranje obstoječih regionalnih deležnikov na področju izobraževanja odraslih in invalidskih podpornih storitev; 3.) kontrolni seznam za načrtovanje inkluzivnih tečajev in končno; 4.) Smernice za izboljšanje inkluzije v centrih za izobraževanje odraslih s kriteriji, ki temeljijo na dokazih.



## **KDO NAJ UPORABLJA TO ORODJE – ALI JE ZA VSE V ORGANIZACIJI ALI SAMO ZA VODSTVO? ALI JE KORISTNO V TA PROCES VKLJUČITI LJUDI Z INVALIDNOSTMI?**

V prvi vrsti je priporočljivo, da orodje ALL IN uporabi vodstvo in k sodelovanju povabi vse zainteresirane in relevantne sodelavce, zlasti tiste, ki neposredno delajo z osebami s posebnimi potrebami ali izvajajo inkluzivne tečaje. Prav tako je zelo priporočljivo vključiti ljudi z invalidnostmi v postopek ocenjevanja (notranjega in regionalnega). Dodali bodo vrednost, delili svoje poglede in izkušnje ter podali predloge, zaradi česar bodo analize in rezultati bolj celoviti in vključujoči.

## **KAKO UPORABLJATI PREDLOGO ZA MAPIRANJE MREŽ IN KONTROLNI SEZNAM V PRILOGAH 1 IN 2 IN ZAKAJ JE TO POMEMBNO?**

Po identifikaciji in mapiranju vseh ustreznih deležnikov in institucij na področju inkluzije lahko vaša organizacija ponovno razmisli o tem, kako se vključiti v različne mreže, da bodisi začne novo sodelovanje ali gradi na obstoječih odnosih za spodbujanje inkluzivnega izobraževanja in začne razmišljati, kako bi lahko ti akterji vaši organizaciji pomagali zagotoviti vključujoče izobraževanje. Kontrolni seznam bo vaši organizaciji zagotovil povzetek trenutnega stanja pri najpomembnejših vidikih izvajanja vključujočih programov, poleg tega pa bo mogoče oceniti vaš časovni okvir izvajanja teh vidikov.



## KAJ STORITI PO ZAKLJUČKU ANALIZE S TEM ORODJEM? KAKO NADALJEVATI S TEM PROCESOM?

Izpolnjevanje tega orodja za samoocenjevanje je pogosto prvi korak na poti k ponujanju inkluzivnega izobraževanja, rezultati pa lahko delujejo kot temelj za prihodnji organizacijski razvoj v skladu s tem prizadevanjem. Orodje za analizo zagotavlja kriterije za izvajanje inkluzivnega izobraževanja. Pomaga prepoznati ovire pri ponujanju inkluzivnih izobraževalnih programov in raziskati učinkovite načine za premagovanje teh ovir. Na koncu orodja v prilogi 3 se nahajajo na dokazih temelječe smernice za izboljšanje inkluzije v izobraževanju odraslih, ki jih je vredno upoštevati in sprejeti.

Na splošno je namen ALL IN **Orodja za analizo: priložnosti in ovire za vključujoče izobraževanje odraslih**, da podpre odločanje vodstva o upravičenosti in izvedljivosti prihodnje uporabe različnih virov (človeških, finančnih, materialnih) ali prihodnjih naložbah znotraj organizacije, namenjenih inkluziji in inkluzivnemu izobraževanju. V ta namen je lahko zelo uporaben kontrolni seznam v prilogi 2 skupaj s smernicami v prilogi 3. Končno lahko organizacija nadaljuje ta proces z uporabo *ALL IN Smernic za upravljanje inkluzije v institucijah za izobraževanje odraslih*, ki jih je mogoče prenesti s spletne strani projekta: <https://www.inclusion-adult-education.net/>.



# VPRAŠALNIK

Vprašalnik je sestavljen iz treh glavnih sklopov z različnimi vprašanji v vsakem sklopu. Vprašanje, ki ga obravnavamo, je vedno v levem stolpcu, medtem ko so v desnem stolpcu smernice ali namigi. Te smernice ali namige lahko izbrišete, ko je vprašanje izpolnjeno.





# 1. ANALIZA CILJNE SKUPINE IN TRGA – STRUKTURA KLJUČNIH DELEŽNIKOV/MAPIRANJE MREŽE

<p><b>1. Mapiranje mreže – infrastruktura na področju invalidske pomoči:</b> uporabite predlogo v prilogi 1 za ustvarjanje zemljevida mreže, ki jo sestavljajo ključni deležniki in glavne socialne/podporne organizacije na področju inkluzije na vašem območju delovanja, kot so invalidske organizacije / institucije za izobraževanje odraslih / svetovalni centri / rehabilitacijski centri / varstveni in delovni centri / javne avtoritete itd. Zemljevid mreže vam bo omogočil vpogled v obstoječe deležnike na vašem območju, ki delujejo z/za invalidsko pomočjo.</p>	<p><i>Običajno so starši ter organizacije, ki zagotavljajo nastanitve in delavnice, ključni dostop do ljudi z invalidnostmi.</i></p> <p><i>Uporabite predlogo v prilogi 1.</i></p>
<p><b>2. Identifikacija pomembnih vozlišč in vstopnih točk znotraj mreže:</b> naštejte in kratko opišite najpomembnejše vstopne organizacije, ki gradijo vašo mrežo, kot so svetovalni centri za starše oseb z invalidnostmi, centri za vrstniško svetovalno podporo, svetovalnice za pomoč, orodja in vire itd.</p>	<p><i>Svetovalni centri so običajno idealna vstopna točka do večjih organizacij in ključnih deležnikov na področju invalidske pomoči.</i></p> <p><i>Kratek opis teh organizacij.</i></p>
<p><b>3. Obstoječa ponudba ključnih deležnikov:</b> ali na vašem območju obstajajo druge organizacije, ki delajo z osebami z invalidnostmi? Ali na vašem območju obstajajo invalidske organizacije, ki izvajajo interna usposabljanja/tečaje za odrasle ljudi z invalidnostmi? Ali obstajajo organizacije, ki jih vodijo in upravljajo ljudje z invalidnostmi sami? Če oseba z invalidnostjo ne dobi dovolj/ustrezne pomoči, kje/od koga lahko dobi pomoč?</p>	<p><i>Kratek opis teh deležnikov.</i></p>



<p><b>4. Delež ljudi z invalidnostmi:</b> kakšen je ocenjen delež ljudi z invalidnostmi v vaši regiji/območju?</p>	<p><i>Navedite točno številko ali oceno, če ne obstajajo specifični podatki – lahko se posvetujete z relevantnimi deležniki na vašem območju, da ugotovite število.</i></p>
<p><b>5. Druge pomembne informacije:</b> zapišite kakršen koli drug pomemben komentar/ vpogled glede ciljne skupine in analize trga, ki predhodno ni bil opisan.</p>	<p><i>Opcijsko</i></p>

## 2. ANALIZA POTENCIALA

<p><b>1. Katera področja marginalizacije je vaša organizacija že obravnavala in kako bi lahko ta izkušnja pomagala vam in vaši organizaciji pri izvajanju vključujočih struktur?</b></p>	<p><i>Možna področja – tipi marginalizacije:</i></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• invalidnosti (fizična, duševna, slušna, govorna, težave pri učenju itd.),</li><li>• priseljenko ozadje,</li><li>• ljudi iz manj spodbudnih socialnih okolij,</li><li>• revščina,</li><li>• nizko izobraženi,</li><li>• brezposelni,</li><li>• podeželska/oddaljena območja,</li><li>• drugo.</li></ul>
<p><b>2. Na katere pogoje, zahteve in ovire ste naleteli pri naslavljanju zgoraj navedenih vrst marginaliziranih skupin (zakonodajne, izvršilne, organizacijske, viri itd.)?</b></p>	<p><i>Kratek opis splošnih pogojev, zahtev ali ovir, na katere ste naleteli pri naslavljanju zgoraj navedenih skupin.</i></p>
<p><b>3. Druge pomembne informacije:</b> zapišite kakršen koli drug pomemben komentar/ vpogled glede analize potenciala, ki prej ni bil opisan.</p>	<p><i>Opcijsko</i></p>



### 3. SAMOANALIZA

<p><b>1. Razumevanje inkluzije in vključujočega izobraževanja:</b> kako razumete vključujoče izobraževanje? Kako bi definirali inkluzijo?</p>	<p><i>Kratek opis za vašo organizacijo</i></p>
<p><b>2. Predhodne in potrebne izkušnje in znanje v organizaciji:</b> ali v vaši organizaciji delajo ljudje (zaposleni ali zunanji sodelavci), ki imajo predhodno znanje o konceptu inkluzije, vključujočem izobraževanju in njegovih posledicah? Ali v vaši organizaciji delajo ljudje, ki imajo izkušnje z ljudmi z invalidnostmi? Če je odgovor da, kratko opišite, kakšne kvalifikacije, znanje in izkušnje imajo. Kakšno znanje, izkušnje in kompetence še potrebuje vaše osebje za izvajanje vključujočih tečajev?</p> <p>Če je ustrezno, opišite posebej za <b>formalne in neformalne izobraževalne programe.</b></p>	<p><i>Kratek opis za vašo organizacijo</i></p>
<p><b>3. Kakšna je pripravljenost vodstva in osebja</b> za implementacijo inkluzije v vaši organizaciji? Ali je bila inkluzija kakor koli formalizirana ali je to načrtovano?</p>	<p><i>Kratek opis za vašo organizacijo</i></p>

<p><b>4. Vključevanje ljudi z invalidnostmi v proces odločanja</b> v vaši organizaciji: na kakšen način se izvaja odločanje (informativno, posvetovalno, odločevalsko)? Ali so ljudje z invalidnostmi vključeni v odločanje? Kakšni so razlogi, če še niso vključeni v odločanje?</p>	<p><i>Kratek opis za vašo organizacijo</i></p>
<p><b>5. Zunanja podpora:</b> Kennen ali poznate/ sodelujete s kakšno zunanjo organizacijo z relevantnimi izkušnjami, ki bi lahko sodelovala pri implementaciji vključujočega izobraževanja v vaši organizaciji? Zakaj bi jih bilo dobro vključiti? ?</p>	<p><i>Kratek opis za vašo organizacijo</i></p>
<p><b>6. Vrste invalidnosti / specifikacija ciljnih skupin:</b> kakšno je trenutno stanje vaše organizacije glede izpolnjevanja pogojev/zahtev za naslavljanje določene vrste invalidnosti za inkluzivno izobraževanje?</p> <p>Katere so posebne težave in ovire v vaši ustanovi pri izvajanju vključujoče ponudbe?</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Fizična invalidnost: fizična pomoč, grajene strukture brez ovir itd.</i></li> <li>• <i>Duševna prizadetost: poznavanje preprostega jezika, posebni programi itd.</i></li> <li>• <i>Motnje sluha/govora: tolmač za znakovni jezik itd.</i></li> <li>• <i>Učne težave: drugačen pristop pri izobraževanju, posebni programi itd.</i></li> </ul> <p><i>Kratka razlaga o trenutnem stanju pri naslavljanju različnih pogojev za različne vrste invalidnosti v vaši organizaciji.</i></p>

<p><b>7. Praktična izvedba inkluzivnih tečajev in poučevanja:</b> kako vaša organizacija praktično izvaja inkluzivne tečaje in poučevanje za ljudi z invalidnostmi (teme, pogostost, velikost skupin, izbira predavateljev, prilagoditev izvedbe itd.)? Če je ustrezno, opišite posebej za <b>formalne in neformalne izobraževalne programe.</b></p>	<p><i>Kratek opis za vašo organizacijo</i></p>
<p><b>8. Katere spremembe so potrebne,</b> v vaši ustanovi za izvedbo inkluzije in v <b>kakšnem obdobju</b> bi jih bilo mogoče izvesti (npr. dostopnost/struktura zgradbe, strukturne spremembe, veščine in kompetence zaposlenih, prilagoditev učnih gradiv, organizacija, komunikacija, trženje itd.)? Za povzetek vseh teh vidikov lahko uporabite kontrolni seznam v prilogi 2.</p>	<p><i>Kratek opis za vašo organizacijo.</i></p> <p><i>Uporabite kontrolni seznam v prilogi 2</i></p>
<p><b>9. Druge pomembne informacije:</b> zapišite kakršen koli drug pomemben komentar/vpogled glede samoanalize, ki prej ni bil opisan.</p>	<p><i>Opcijsko</i></p>

# PRILOGA 1: PREDLOGA ZA MAPIRANJE MREŽE

VNESITE IMENA RAZLIČNIH  
DELEŽNIKOV V USTREZNA POLJA.

<b>Javne avtoritete (lokalne, regionalne, nacionalne).</b>	<b>Svetovalni centri/ podporni centri za starše/družine/osebe z invalidnostmi.</b>	<b>Drugi pomembni deležniki na področju invalidnosti/inkluzije (NVO, prostovoljske organizacije itd.).</b>
<b>Druge organizacije za izobraževanje odraslih.</b>	<b>Druge organizacije za izobraževanje odraslih.</b>	
<b>Centri za rehabilitacijo.</b>	<b>Varstveni centri/ delovni centri/invalidska podjetja/podjetja, ustanovljena s strani invalidov.</b>	<b>Invalidske organizacije/ združenja.</b>

# PRILOGA 2: KONTROLNI SEZNAM ZA NAČRTOVANJE VKLJUČUJOČIH TEČAJEV



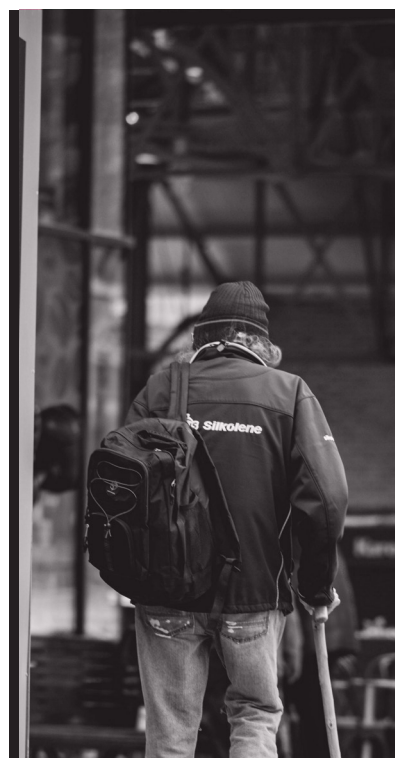
Področje	Označite trenutno stanje	Časovni okvir možne izvedbe
Pripravljenost vodstva/ustanovitelja/lastnika	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Popolnoma</li> <li>• Delno</li> <li>• Še ne</li> </ul>	
Pripravljenost zaposlenih/osebja	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Popolnoma</li> <li>• Delno</li> <li>• Še ne</li> </ul>	
Usklajenost z ustanovnim aktom/poslanstvom organizacije	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Popolnoma</li> <li>• Delno</li> <li>• Še ne</li> </ul>	
Človeški viri – razpoložljivo osebje za poučevanje (v organizaciji ali zunanji)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Popolnoma</li> <li>• Delno</li> <li>• Še ne</li> </ul>	



Kompetence in znanje zaposlenih/ predavateljev (kvalifikacije)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Popolnoma</li> <li>• Delno</li> <li>• Še ne</li> </ul>	
Organizacija dela in procesov	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Popolnoma</li> <li>• Delno</li> <li>• Še ne</li> </ul>	
Prilagojena učna gradiva in orodja	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Popolnoma</li> <li>• Delno</li> <li>• Še ne</li> </ul>	
Finančni viri (lastni/zunanji – razpisi, javno sofinanciranje, donatorji itd.)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Popolnoma</li> <li>• Delno</li> <li>• Še ne</li> </ul>	
Dostopnost/prilagoditev prostorov	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Popolnoma</li> <li>• Delno</li> <li>• Še ne</li> </ul>	
Interes ciljne skupine – zadostno število udeležencev	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Popolnoma</li> <li>• Delno</li> <li>• Še ne</li> </ul>	

# PRILOGA 3: SMERNICE ZA IZBOLJŠANJE INKLUZIJE V CENTRIH ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH S KRITERIJI NA OSNOVI DOKAZOV

DEJAVNIKI & VPRAŠANJE	VIRI
<p><b>1. Spodbujanje interakcij s heterogenimi skupinami</b></p> <p>Ali so ljudje z invalidnostmi v istem razredu kot učenci brez invalidnosti? Ali skupaj izvajajo aktivnosti? Ko izvajajo aktivnosti skupaj, ali je učilnica organizirana v heterogenih skupinah (z ljudmi z in brez invalidnosti, z različnimi učnimi stopnjami in ozadji, različnimi kulturami ...)? Če je odgovor pritrdilen, ali se znotraj teh heterogenih skupin spodbujajo dialoške interakcije, da bi ljudje z in brez invalidnosti lahko enakopravno sodelovali?</p>	<p>»Zlasti, ko so heterogeni razredi ustrezno organizirani in so zagotovljeni potrebni viri, so učenci s posebnimi potrebami boljši pri učenju in imajo boljšo samopodobo v primerjavi s tistimi v ločenih razredih (Luster in Durrett 2003; Fitch 2003; Myklebust 2006).</p> <p>Poleg tega imajo učenci s posebnimi potrebami večje možnosti za interakcijo s sposobnejšimi vrstniki v heterogenih skupinah, za večjo podporo ter za razvoj boljših socialnih veščin in odnosov; tako so boljše pripravljene, da bodo v prihodnosti bolj neodvisni (Hess et al. 2006). Poleg tega ima vključevanje učencev s posebnimi potrebami pozitivne učinke na uspešnost njihovih vrstnikov in zagotavlja nove priložnosti za učenje (McGregor in Vogelsberg 1998; Fisher et al. 2002).« (Flecha, 2015, p. 26)</p>



## 2. Podaljšan čas učenja

Kadar učenci potrebujejo podporo pri svojih učnih dejavnostih, da bi sledili uradnemu/splošnemu učnemu načrtu, ali imajo možnost sodelovati v podaljšanih učnih programih (npr.: pouk za ponavljanje, posvetovalne ure, klubi za domače naloge, knjižnice z mentorji ...)? Ali so ti programi načrtovani izven rednega šolskega časa, da se zagotovi, da učenci ne zamudijo rednih aktivnosti v razredu in uradnega/splošnega kurikuluma?

»Podaljšani čas učenja je vključujoč ukrep, sestavljen iz ponudbe dodatnih učnih aktivnosti in podpornih ur izven rednega šolskega časa (tj. opoldne, po pouku itd.). Ta možnost zagotavlja večjo podporo učencem, ki imajo težave ali prejmejo manj podpore doma, ne da bi jih med šolskimi urami ločevali izven rednega razreda, zaradi česar bi zamudili redne aktivnosti v razredu in pogosto uradni učni načrt.« (Flecha, 2015, str. 37)

"Služi kot priložnost za krepitev učenja, ker ponuja dodatno podporo brez ločevanja učencev." (Flecha, 2015, str. 38)

### 3. Visoka pričakovanja

Ali je uradni/splošni učni načrt na voljo vsem učencem, vključno s tistimi s posebnimi potrebami? Ali so visoka pričakovanja postavljena do učnih možnosti vseh učencev, tudi za ljudi z učnimi težavami ali invalidnostmi?

"[...] spodbujajo dostop do skupnih učnih vsebin in visokih pričakovanj za vse njihove učence. Izobraževalna inkluzija poudarja, da je splošni kurikulum lahko dostopen vsem učencem, tudi z invalidnostjo. Izhajajoč iz splošnega kurikuluma, bodo morda potrebne nekatere posebne prilagoditve, vendar je treba vsako prilagoditev opraviti ob upoštevanju, da morajo biti učne vsebine, ki se jih učenci naučijo, usmerjene v to, da jih pripravijo za kompetentne člane družbe. V skladu s tem se v učnih skupnostih spodbuja dostop do istih učnih vsebin za vse učence. Po eni strani so visoka pričakovanja do učnih možnosti vseh učencev, tudi do učencev z učnimi težavami ali motnjami; po drugi strani pa te šole temeljijo na prepričanju, da ima vsak človek, ne glede na izobrazbo ali družbeni položaj, sposobnosti, ki lahko prispevajo k učenju (Duque & Garcia, 2003; Puigdellívol, 2003). Zato se namesto znižanja učnih ciljev, da bi se prilagodili določeni ravni dosežka učenca ali skupine učencev, v šolo in razred uvedejo vsi viri in podpore, ki se zdijo potrebni, in učni kontekst se preoblikuje tako, da imajo vsi učenci možnost doseči najboljše rezultate. Posledično lahko tudi učenci s posebnimi potrebami delajo enake vsebine in enake aktivnosti kot njihovi vrstniki s potrebno podporo.« (Molina, Rios, 2010, str. 4-5)

#### 4. Izobraževalna udeležba skupnosti

Ali ljudje iz skupnosti (družina, sosedje, bivši študenti ...) sodelujejo v centru za izobraževanje odraslih? Če da, ali je sodelovanje le informativno ali posvetovalno ali lahko sodelujejo na različnih ravneh?

- a. Prostor odločanja: postati predstavniki v organih odločanja (skupščine, svet centra ipd.) in/ali spremljati izobraževalne rezultate?
- b. Izobraževalne aktivnosti med šolskimi urami in po šolskih urah (knjižnice z mentorji, krožki za domače naloge, spodbujanje interakcij pri izvajanju aktivnosti v heterogenih skupinah v učilnici itd.)
- c. Evalvacija: sodelovanje pri evalvaciji učnega procesa ter evalvaciji šolskih programov in učnih načrtov.

»Številna literatura kaže, da vključevanje družine in skupnosti v šole izboljša dosežke učencev in splošno dobro počutje v šoli (Backer et al. 1997; Edwards in Warin 1999; Senechal in LeFevre 2002). Sodelovanje skupnosti je še posebej pomembno za učence iz manjšinskih kultur, saj prispeva k večji koordinaciji med aktivnostmi doma in v šoli (Boscardin in Jacobson 1996; Beckman et al. 1998; Aubert in Valls 2003; Gómez in Vargas 2003; Driessen et al. 2005; Ringold et al. 2005). Skozi našo analizo izobraževalnih sistemov in pregled obstoječe literature smo prepoznali pet vrst sodelovanja skupnosti v šolah (tabela 5.1), ki se razlikujejo po obliki in stopnji sodelovanja in vključenosti družine in članov skupnosti: informativno, posvetovalno, odločevalno, evalvacijsko in izobraževalno sodelovanje.« (Flecha, 2015, str. 47)

“Po 4-letnem poglobljenem preučevanju teh primerov so dokazi pokazali, da odločevalna, evalvacijska in izobraževalna vrsta sodelovanja največ prispevajo k učnemu uspehu učencev.” (Flecha, 2015, str. 48)



## 5. Sodelovanje udeležencev z invalidnostmi v prostorih odločanja

Ali študentje s posebnimi potrebami sodelujejo v prostorih odločanja? Če da, ali je udeležba le informativna ali posvetovalna ali lahko sodelujejo na različnih ravneh?

- Postanejo predstavniki v organih odločanja (skupščine, svet centra ipd.) in/ali;
- Spremljanje izobraževalnih rezultatov centra in/ali;
- Evalvacija učnega procesa kot tudi evalvacija šolskih programov

"Obstaja veliko literature, ki analizira ukrepe, ki so se izkazali za uspešne pri vključevanju končnih uporabnikov v odločanje in oblikovanje politik, to je pri spodbujanju opolnomočenega participativnega upravljanja (Fung in Wright 2001)." (Flecha, 2015, str. 81)

Da bi bile potrebe ranljivih skupin (kot so ljudje z invalidnostmi) upoštevane in ustrezno obravnavane v izobraževanju odraslih, bi morali biti ljudje z invalidnostmi prisotni v prostorih odločanja. Če centri za izobraževanje odraslih odpirajo prostor za ustvarjanje in razvoj dialoškega vodenja, ki omogoča vključevanje različnih glasov, se spodbuja egalitarni dialog. V tem egalitarnem dialogu je treba dati pomen veljavnosti argumentov in ne položaju moči, ki ga ima nekdo v šoli ali družbi. Tako lahko osebe iz ranljivih skupin (na primer ljudje z invalidnostmi) prispevajo k odločitvam, ki vplivajo na njihovo lastno učenje in učenje drugih ljudi z invalidnostmi. (Redondo-Sama, 2015, 2016).

»Dialoško vodenje je torej proces, skozi katerega se ustvarjajo, razvijajo in utrjujejo prakse vodenja vseh članov izobraževalne skupnosti, vključno z učitelji, učenci, družinami, nepedagoškim osebjem, prostovoljci in drugimi člani skupnosti. V svoji zavezanosti kot dialoški voditelji si prizadevajo sodelovati z družinami, učitelji in učenci, zlasti s podpiranjem in spodbujanjem ukrepov, ki prispevajo k preoblikovanju šole in skupnosti, kar vključuje sosesko in interakcije doma« (Padrós, Flecha, 2014), str. 217)

»V nekaterih šolah smo opazili uporabo mešanih komisij kot organa odločanja. Te odbore sestavljajo člani vseh skupin v skupnosti: družine, učitelji, učenci in drugi predstavniki skupnosti, ki se sestajajo, da odločajo o ključnih vidikih šolskega delovanja, od izboljšanja infrastrukture do organiziranja podpore, ki jo učenci potrebujejo za uspeh v šoli.« (Flecha, 2015, str. 56)

- Flecha, R. (2015). *Successful educational actions for inclusion and social cohesion in Europe*. Springer. <https://www.springer.com/gp/book/9783319111759>
- Christou, Molina (2009). Educational inclusion and critical pedagogy. *Teoría de la Educación. Educación y Cultura en la Sociedad de la Información*, 10(3), 31-55. <https://www.redalyc.org/pdf/2010/201014898003.pdf>
- Molina, Ríos, (2010). Including students with disabilities in Learning Communities. *Psychology, Society & Education*, 2(1), 1-11 <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6360134>
- Padrós, Flecha, (2014). Towards a Conceptualization of Dialogic Leadership. *International Journal of Educational Leadership and Management*, 2(2), 207-226. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1111682>
- Redondo-Sama, G. (2015). Dialogic leadership in learning communities. *Intangible Capital*, 11(3), 437-457. <http://dx.doi.org/10.3926/ic.651>
- Redondo-Sama, G. (2016). Leadership and community participation: a literature review. *International and Multidisciplinary Journal of Social Sciences*, 5(1), 71-92. <http://dx.doi.org/10.17583/rimcis.2016.1998>



# ALL IN

*All Inclusive - Adult Education and  
Inclusion: new cooperative approaches*



This project has been funded with support from the European Commission. This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.  
Project Number: 2020-1-DE02-KA204-007525